

บันทึกการประชุม
คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ
ครั้งที่ ๒๔
วันจันทร์ ที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๘
ณ ห้องประชุมงบประมาณ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๓

กรรมการผู้มาประชุม คือ

๑. นายมีชัย ฤชุพันธุ์	ประธานกรรมการ
๒. นายสุพจน์ ไข่มุกด์	รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง
๓. นายอภิชาต สุขัคคานนท์	รองประธานกรรมการ คนที่สอง
๔. นายอมร วาณิชวิวัฒน์	โฆษกกรรมการ
๕. นางกิริณา สุมาวงศ์	กรรมการ
๖. นางจุรี วิจิตรวาทการ	กรรมการ
๗. นายชาติชาย ณ เชียงใหม่	กรรมการ
๘. นายนิติพันธุ์ เชื้อบุญชัย	กรรมการ
๙. นายเอียรชัย ณ นคร	กรรมการ
๑๐. พลเอก นิวัติ ศรีเพ็ญ	กรรมการ
๑๑. นายประพันธ์ นัยโกวิท	กรรมการ
๑๒. นายภัทร คำพิทักษ์	กรรมการ
๑๓. นายภูมรัตน์ ทักษาดิพงษ์	กรรมการ
๑๔. พลตรี วีระ โรจน์นาศ	กรรมการ
๑๕. นายศุภชัย ยาวะประภา	กรรมการ
๑๖. นายอุดม รัฐอมฤต	กรรมการ
๑๗. นายอัษฎพร จารุจินดา	กรรมการ
๑๘. พลเอก อัฐพร เจริญพานิช	กรรมการ
๑๙. นายปกรณ์ นิลประพันธ์	เลขานุการกรรมการ คนที่หนึ่ง
๒๐. นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง	เลขานุการกรรมการ คนที่สอง

กรรมการผู้ไม่มาประชุม คือ

นายนคร ชิต สิงห์เสนี	(ลาการประชุม)
----------------------	---------------

ผู้เข้าร่วมประชุม คือ**ผู้ช่วยเลขานุการในคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ****สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา**

นายจินตพันธุ์ ทังสุบุตร

นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการพิเศษ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

นายนาถะ ดวงวิชัย

ผู้บังคับบัญชาในกลุ่มงานประธานรัฐสภา

ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

๑. นางกาญจนารัตน์ สิริโรจน์

๒. นายเจษฎ์ โทณะวณิก

๓. รองศาสตราจารย์วุฒิสาร ตันไชย

ผู้ชำนาญการประจำตัวกรรมการ

๑. นางสาวภัทรา เชื้ออรอด

๒. นายประธาน จุฬารोजनाมนตรี

๓. นายสตีร ธนานิธิโชติ

คณะอนุกรรมการศึกษาโครงสร้างฝ่ายนิติบัญญัติ

นายเมธา ศิลาพันธ์

อนุกรรมการ

เริ่มประชุมเวลา ๑๓.๔๐ นาฬิกา

เมื่อกรรมการมาครบองค์ประชุมแล้ว ประธานกรรมการได้กล่าวเปิดประชุมและดำเนินการประชุมตามระเบียบวาระการประชุม สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

ระเบียบวาระที่ ๑ เรื่องที่ประธานแจ้งต่อที่ประชุม

ไม่มี

ระเบียบวาระที่ ๒ รับรองบันทึกการประชุม

- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๖ วันอังคาร ที่ ๑๓ ตุลาคม ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๗ วันพุธ ที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๘ วันพฤหัสบดี ที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๙ วันศุกร์ ที่ ๑๖ ตุลาคม ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๑๐ วันจันทร์ ที่ ๑๙ ตุลาคม ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๑๑ วันอังคาร ที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๑๒ วันพุธ ที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๑๓ วันพฤหัสบดี ที่ ๒๒ ตุลาคม ๒๕๕๘

- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๑๔ วันจันทร์ ที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๑๕ วันอังคาร ที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๑๖ วันพุธ ที่ ๒๘ ตุลาคม ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๑๗ วันพฤหัสบดี ที่ ๒๙ ตุลาคม ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๑๘ วันศุกร์ ที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๑๙ วันจันทร์ ที่ ๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๒๐ วันอังคาร ที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๒๑ วันพุธ ที่ ๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๒๒ วันพฤหัสบดี ที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๒๓ วันศุกร์ ที่ ๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๘

อยู่ระหว่างการตรวจทานของนายปกรณ์ นิลประพันธ์ เลขานุการกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ คนที่หนึ่ง

ระเบียบวาระที่ ๓ เรื่องพิจารณา

พิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการศึกษาโครงสร้างฝ่ายนิติบัญญัติ รายงานความคืบหน้าผลการพิจารณาระบบเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเพิ่มเติม กรณีการคิดคำนวณคะแนนเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรส่วนเกิน (overhang) โดยขอให้นายเมธา ศิลาพันธ์ รองเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง ในฐานะอนุกรรมการศึกษาโครงสร้างฝ่ายนิติบัญญัติ เป็นผู้นำเสนอ

นายเมธา ศิลาพันธ์ รองเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง ในฐานะอนุกรรมการศึกษาโครงสร้างฝ่ายนิติบัญญัติ ชี้แจงว่า รูปแบบระบบการเลือกตั้งโดยคิดคำนวณสัดส่วนคะแนนที่แต่ละพรรคการเมืองได้รับจากการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง จะนำทุกคะแนนมาคิดคำนวณ แต่ระบบดังกล่าวมีข้อยุ่งยากในการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง ผู้สมัครรับเลือกตั้งที่ได้รับความนิยมเป็นอันดับหนึ่ง ไม่ว่าจะได้รับคะแนนเสียงเท่าใดก็ตาม ผู้สมัครรับเลือกตั้งนั้นได้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งอย่างแน่นอน

วิธีการคิดคำนวณสัดส่วนจะคิดคำนวณจากคะแนนทุกคะแนนที่แต่ละพรรคการเมืองได้รับจากการเลือกตั้งไม่ว่าผู้สมัครรับเลือกตั้งในสังกัดของพรรคการเมืองจะได้รับเลือกหรือไม่ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง โดยมีวิธีการคำนวณแบ่งเป็นสองขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่หนึ่ง นำคะแนนเสียงของทุกพรรคการเมืองที่ได้รับจากทุกเขตเลือกตั้งมารวมเป็นคะแนนของพรรคการเมืองเบื้องต้นก่อนเพื่อจะได้ทราบว่า คะแนนที่แต่ละพรรคการเมืองได้รับนั้นมีจำนวนเท่าใด จากนั้นจึงนำคะแนนของทุกพรรคการเมืองดังกล่าวมาบวกรวมเป็นคะแนนทั้งประเทศ หากด้วยจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ๕๐๐ คน จะได้ผลเป็นค่าเฉลี่ยของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พรรคการเมืองจะพึงมีว่า สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ๑ คน ต้องมีคะแนนเสียงเท่าใด แล้วนำค่าเฉลี่ยไปหารคะแนนของแต่ละพรรคการเมือง จะได้ผลลัพธ์เป็นจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่แต่ละพรรคการเมืองพึงมี

ขั้นตอนที่สอง เมื่อได้ผลลัพธ์การคำนวณจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่แต่ละพรรคการเมืองจะพึงมีในขั้นตอนที่หนึ่งแล้ว นำจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่แต่ละพรรคการเมืองจะพึงมีไปเปรียบเทียบกับจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งของพรรคการเมืองที่ได้รับเลือกตั้ง ถ้าจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งของพรรคการเมืองนั้นมีจำนวนน้อยกว่าจำนวน

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พรรคการเมืองจะพึงมี พรรคการเมืองนั้นจะได้รับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อเพิ่มเติมจนครบจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พรรคการเมืองนั้นจะพึงมี เช่น พรรค ก มีจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พึงมี ๑๐ คน มีสมาชิกพรรค ก ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง จำนวน ๘ คน พรรค ก จะมีสิทธิได้สัดส่วนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อเพิ่มขึ้นอีกจำนวน ๒ คน เป็นต้น โดยวิธีการคำนวณสัดส่วนดังกล่าวจะใช้คำนวณสัดส่วนของพรรคการเมืองทุกพรรคจนกว่าจะได้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อครบ ๑๕๐ คน

ส่วนกรณีพรรคการเมืองใดมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งเกินกว่าจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พรรคการเมืองนั้นจะพึงมี เช่น พรรคการเมือง ก มีจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พึงมี ๑๐ คน แต่ผู้สมัครรับเลือกตั้งสังกัดพรรคการเมือง ก ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งจำนวน ๑๒ คน ซึ่งเกินจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พรรคการเมือง ก พึงมี และทำให้จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พึงมีทั้งระบบเกินจำนวนที่กำหนดเป็น ๑๕๒ คน ผลลัพธ์จากวิธีการคำนวณสัดส่วนดังกล่าว ทำให้เกิดส่วนเกิน (overhang) ขึ้น

คณะอนุกรรมการศึกษาโครงสร้างฝ่ายนิติบัญญัติได้พิจารณาว่า จะมีวิธีการคิดคำนวณอย่างไรกรณีจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อส่วนเกิน (overhang) จากจำนวน ๑๕๐ คน เพื่อลดจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อส่วนที่เกินให้เหลือจำนวน ๑๕๐ คน โดยการปรับลดจำนวนดังกล่าวจะต้องเป็นธรรมแก่พรรคการเมืองทุกพรรค ซึ่งคณะอนุกรรมการฯ มีความเห็นว่า ควรปรับลดจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อตามสัดส่วนจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่แต่ละพรรคการเมืองจะพึงมี เช่น สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อจำนวน ๑๐๐ คน หากผลการเลือกตั้งพรรคการเมือง ก มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวน ๑๐ คน พรรคการเมือง ข มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวน ๒๐ คน พรรคการเมือง ค มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวน ๓๐ คน และพรรคการเมือง ง มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวน ๔๐ คน ต้องการปรับลดจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อให้เหลือ ๕๐ คน ต้องคำนวณโดยเอา ๕ หาร ๑๐ คูณด้วยจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อทั้งหมด ซึ่งวิธีการดังกล่าวแต่ละพรรคการเมืองจะมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อลดลงตามสัดส่วนคือ พรรคการเมือง ก คงเหลือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ๕ คน พรรคการเมือง ข คงเหลือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ๑๐ คน พรรคการเมือง ค คงเหลือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ๑๕ คน และพรรคการเมือง ง คงเหลือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ๒๐ คน โดยวิธีการคำนวณดังกล่าวจะใช้กับการคำนวณส่วนเกิน (overhang) ทั้งระบบ ส่วนผลลัพธ์จากการคำนวณจะมีเศษคงเหลือไม่เท่ากันขึ้นอยู่กับวิธีการคำนวณ แต่วิธีการกำหนดจำนวนสัดส่วนจะพิจารณาจากคะแนนของแต่ละพรรคการเมืองเป็นหลัก พรรคการเมืองใดเหลือเศษจากการคำนวณมากก็ควรได้รับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อเรียงตามลำดับ

ประธานกรรมการกล่าวว่า วิธีปรับลดสัดส่วนจะปรับลดสัดส่วนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง หรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ และกรณีปรับลดสัดส่วนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อจะส่งผลให้จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อมีจำนวนน้อยกว่า ๑๕๐ คน หรือไม่

นายเมธา ศิลาพันธ์ รองเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง ในฐานะอนุกรรมการศึกษาโครงสร้างฝ่ายนิติบัญญัติ ชี้แจงว่า การปรับลดสัดส่วนเป็นการปรับลดสัดส่วนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

แบบบัญชีรายชื่อ ส่วนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง จำนวน ๓๕๐ คน จะไม่ได้รับผลกระทบจากวิธีการปรับลดสัดส่วน

ส่วนจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อที่เกินจำนวนที่พึงมี ๑๕๐ คน (overhang) นั้น วิธีการคำนวณจะคำนวณจากจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่แต่ละพรรคการเมืองจะพึงมีตามขั้นตอนที่หนึ่ง โดยพรรคการเมืองแต่ละพรรคต้องมีจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งรวมกันแล้วต้องไม่เกินจำนวน ๓๕๐ คน จึงจะสามารถใช้วิธีการคำนวณวิธีดังกล่าวได้ กรณีพรรคการเมืองใดมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งเกินจำนวนที่พรรคการเมืองจะพึงมี ส่วนที่เกินจะส่งผลกระทบต่อจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อซึ่งจะมีจำนวนเกินกว่า ๑๕๐ คน ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับจำนวนส่วนเกิน (overhang) และการปรับลดจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ หากคำนวณแล้วมีจำนวนเกินกว่าจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อที่พึงมีทั้งระบบ ๑๕๐ คน (overhang) จะต้องปรับลดสัดส่วนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อที่พรรคการเมืองแต่ละพรรคจะพึงมีทั้งระบบโดยต้องมีจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อไม่เกิน ๑๕๐ คน

วิธีการปรับลดจำนวนสัดส่วน เช่น หากพรรคการเมือง ก พรรคการเมือง ข และพรรคการเมือง ง มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งน้อยกว่าจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พึงมี พรรคการเมือง ก พรรคการเมือง ข และพรรคการเมือง ง จะได้รับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อเพิ่มเติมเท่าจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่แต่ละพรรคจะพึงมี ส่วนพรรคการเมือง ค มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งเกินจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พรรคการเมือง ค จะพึงมี พรรคการเมือง ค จะไม่ได้รับสัดส่วนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ เนื่องจากหากพรรคการเมือง ค ได้รับสัดส่วนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อเพิ่มเติมอีก จะส่งผลให้มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อเกิน ๑๕๐ คน จึงถือว่าคะแนนของพรรคการเมือง ค เป็นส่วนเกิน (overhang) อย่างไรก็ตาม คะแนนของพรรคการเมือง ค ยังคงนำมารวมเพื่อคำนวณสัดส่วนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พรรคการเมืองจะพึงมีในขั้นตอนที่หนึ่ง โดยวิธีการคำนวณดังกล่าว พรรคการเมือง ก พรรคการเมือง ข และพรรคการเมือง ง จะมีสัดส่วนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ ส่วนพรรคการเมือง ค จะไม่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ

ประธานกรรมการกล่าวว่า วิธีปรับลดสัดส่วนจะทำให้พรรคการเมืองที่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งรวมทั้งประเทศในลำดับที่ ๒ เมื่อรวมกับจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อที่ได้สัดส่วนเพิ่มขึ้น กลายเป็นพรรคการเมืองที่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมากที่สุดหรือไม่

นายเมธา ศิลาพันธ์ รองเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง ในฐานะอนุกรรมการศึกษาโครงสร้างฝ่ายนิติบัญญัติ ชี้แจงว่า พรรคการเมืองที่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งทั่วประเทศในลำดับที่สองเมื่อรวมกับจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อที่ได้สัดส่วนเพิ่มขึ้น จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคการเมืองลำดับที่สองจะไม่มากกว่าพรรคการเมืองที่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งในลำดับที่หนึ่ง

ประธานกรรมการกล่าวว่า ไม่ว่ากรณีใดๆ เมื่อปรับสัดส่วนแล้ว พรรคการเมืองแต่ละพรรคจะมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไม่เกินจำนวนร้อยละของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พึงมีจำนวน ๕๐๐ คน

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการศึกษาโครงสร้างฝ่ายนิติบัญญัติ กล่าวว่า คณะอนุกรรมการฯ ได้พิจารณาศึกษาเกี่ยวกับข้อดีและข้อเสียของการใช้บัตรเลือกตั้งใบเดียว

โดยขอให้นายเมธา ศิลาพันธ์ รองเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง ในฐานะอนุกรรมการศึกษาโครงสร้างฝ่ายนิติบัญญัติ เป็นผู้นำเสนอ

นายเมธา ศิลาพันธ์ รองเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง ในฐานะอนุกรรมการศึกษาโครงสร้างฝ่ายนิติบัญญัติ ชี้แจงว่า ผลการศึกษากรณีบัตรเลือกตั้งสองใบ คณะอนุกรรมการศึกษาโครงสร้างฝ่ายนิติบัญญัติเห็นว่า การใช้บัตรเลือกตั้งสองใบนั้น ผู้ใช้สิทธิเลือกตั้งสามารถเลือกผู้สมัครที่ตนชื่นชอบ และเลือกพรรคการเมืองที่ชื่นชอบได้ ซึ่งการใช้สิทธิดังกล่าวนี้ การเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งและพรรคการเมืองที่ชื่นชอบอาจไม่ใช่พรรคเดียวกันก็ได้ ซึ่งถือเป็นสิทธิของประชาชนโดยแท้

คณะอนุกรรมการฯ เห็นว่า วิธีการกาบัตรเลือกตั้งสองใบจะไม่เป็นการส่งเสริมให้พรรคการเมืองมีความเข้มแข็งอย่างแท้จริง แต่กลับทำให้พรรคการเมืองอ่อนแอลง เช่น เขตเลือกตั้งหนึ่งมีผู้ลงคะแนนเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งของพรรคการเมือง ก จนชนะการเลือกตั้ง แต่ปรากฏว่าประชาชนไม่ลงคะแนนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อให้แก่พรรคการเมือง ก แม้แต่คะแนนเดียว ทำให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งกับพรรคการเมืองที่สังกัดขาดความสัมพันธ์ในเขตเลือกตั้งนั้นทันที เนื่องจากประชาชนใช้สิทธิเลือกตั้งเลือกจากคุณสมบัติของตัวบุคคลไม่ใช่เลือกจากนโยบายของพรรคการเมืองที่ผู้นั้นสังกัด

ส่วนบัตรเลือกตั้งใบเดียว ข้อดีคือ (๑) ส่งเสริมให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งต้องพิจารณาคุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งควบคู่กับนโยบายและอุดมการณ์ของพรรคการเมืองที่ผู้นั้นสังกัด โดยวิธีการดังกล่าวจะทำให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งและพรรคการเมืองได้รับความสนใจจากประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งอยู่ในระดับเดียวกัน และ (๒) ป้องกันความสับสนในการลงคะแนนของผู้ใช้สิทธิเลือกตั้ง มิให้ลงคะแนนไม่ตรงตามเจตนารมณ์ของผู้ใช้สิทธิเลือกตั้ง

สถิติการเลือกตั้งครั้งล่าสุดในปี ๒๕๕๔ มีบัตรเสียแบ่งออกเป็น (๑) แบบแบ่งเขตเลือกตั้งจำนวน ๒ ล้านใบเศษ คิดเป็นร้อยละ ๕.๗ และ (๒) แบบบัญชีรายชื่อจำนวน ๑.๗ ล้านใบเศษ คิดเป็นร้อยละ ๔.๙ โดยบัตรเสียส่วนใหญ่เกิดจากผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนในช่องหมายเลขที่ไม่มีผู้สมัคร เนื่องจากการส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งของพรรคการเมืองต่างๆ กฎหมายมิได้บังคับว่าพรรคการเมืองต้องส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งครบทุกเขตเลือกตั้ง หรือครบจำนวนบัญชีรายชื่อ หรือพรรคการเมืองจะส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งระบบใดระบบหนึ่งก็ได้ ทำให้เกิดความสับสนในขั้นตอนการลงคะแนนในช่องที่ไม่มีผู้สมัครรับเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้นๆ ได้ ดังนั้น การใช้บัตรเลือกตั้งใบเดียวจะสามารถลดปัญหาบัตรเสียได้ในระดับหนึ่ง และทำให้การลงคะแนนตรงตามเจตนารมณ์ของผู้ใช้สิทธิเลือกตั้งอย่างแท้จริง ซึ่งจะมีค่าแปรผันที่สะท้อนคะแนนความนิยมต่อพรรคการเมืองได้อย่างมีประสิทธิภาพมากกว่าบัตรเลือกตั้งสองใบ รวมทั้งสามารถปรับลดงบประมาณและขั้นตอนการบริหารจัดการ เช่น ลดจำนวนหีบเลือกตั้ง ลดงบประมาณจัดพิมพ์บัตรเลือกตั้ง ลดกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งจากเดิมหน่วยละ ๙ คน เหลือจำนวน ๗ คน ทำให้ค่าตอบแทนกรรมการประจำหน่วยลดลง เป็นต้น

มีกรรมการสอบถามว่า ค่าใช้จ่ายในการจัดพิมพ์บัตรเลือกตั้งต่อใบ ราคาเท่าใด

นายเมธา ศิลาพันธ์ รองเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง ในฐานะอนุกรรมการศึกษาโครงสร้างฝ่ายนิติบัญญัติ ชี้แจงว่า ในการเลือกตั้งครั้งล่าสุด บัตรเลือกตั้งจัดพิมพ์ในราคาใบละ ๑.๒๐ บาท ส่วนราคาจัดพิมพ์บัตรเลือกตั้งแต่ละครั้งมีราคาไม่เท่ากัน ขึ้นอยู่กับขนาดบัตรเลือกตั้งและจำนวนบัตรที่จัดพิมพ์ในแต่ละครั้ง

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการศึกษาโครงสร้างฝ่ายนิติบัญญัติ ชี้แจงเพิ่มเติมว่า การใช้บัตรเลือกตั้งสองใบจะต้องใช้หีบบัตรลงคะแนนแยกเป็นสองหีบ คือ หีบบัตรลงคะแนนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง และหีบบัตรลงคะแนนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ ดังนั้น บัตรเลือกตั้งใบเดียวจะสามารถลดจำนวนหีบบัตรเลือกตั้ง และทำให้นับคะแนนได้รวดเร็วกว่าการใช้บัตรเลือกตั้งสองใบ

ส่วนแนวคิดการใช้บัตรเลือกตั้งใบเดียวนั้น กรุงเทพมหานครและสวนดุสิตโพลได้สำรวจความเห็นของประชาชนทั่วประเทศ ผลปรากฏว่า ประชาชนเห็นด้วยกับการใช้บัตรเลือกตั้งใบเดียว ร้อยละ ๘๖.๙

ประธานกรรมการสอบถามว่า กรณีมีการให้ใบเหลืองและใบแดงก่อนประกาศรับรองผลการเลือกตั้ง จะเกิดปัญหาในการคำนวณสัดส่วนหรือไม่

นายเมธา ศิลาพันธ์ รองเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง ในฐานะอนุกรรมการศึกษาโครงสร้างฝ่ายนิติบัญญัติ ชี้แจงว่า การคิดคำนวณจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่แต่ละพรรคการเมืองจะมีต้องนำคะแนนจากทุกหน่วยเลือกตั้งทั่วประเทศ หารด้วยจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ๕๐๐ คน จะได้ผลเป็นค่าเฉลี่ยของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พรรคการเมืองจะมีว่า สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ๑ คน ต้องมีคะแนนเสียงเท่าใด แล้วนำค่าเฉลี่ยไปหารคะแนนของแต่ละพรรคการเมือง จะได้ผลลัพธ์เป็นจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่แต่ละพรรคการเมืองจะมี กรณีการนับคะแนนจากหน่วยเลือกตั้งไม่เสร็จสิ้นจะไม่สามารถคิดคำนวณสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่แต่ละพรรคการเมืองจะมีได้

ประธานกรรมการกล่าวว่า การคิดคำนวณสัดส่วนกรณีใบเหลืองใบแดงก่อนประกาศรับรองผลการเลือกตั้ง จะยังไม่คิดคำนวณสัดส่วนจนกว่า กกต. จะประกาศรับรองผลการเลือกตั้งอย่างเป็นทางการ ซึ่ง กกต. ต้องประกาศรับรองผลการเลือกตั้งให้แล้วเสร็จภายใน ๓๐ วันนับจากวันเลือกตั้ง กรณี กกต. ประกาศรับรองผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งในวันที่ ๒๕ หลังวันเลือกตั้ง การคิดคำนวณสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อยังไม่ได้รับรอง ทำให้ไม่แน่ชัดว่าจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ กกต. รับรองมีจำนวนไม่น้อยกว่าร้อยละ ๙๕ เพื่อให้สามารถเปิดประชุมรัฐสภาหรือไม่ ดังนั้น กลไกกระบวนการจัดการเลือกตั้ง กกต. ต้องปรับปรุงวิธีการให้รวดเร็วขึ้นเพื่อให้สามารถเปิดประชุมรัฐสภาได้ภายใน ๓๐ วัน นับจากวันเลือกตั้ง

ส่วนกรณีภายหลังประกาศรับรองผลเลือกตั้งแล้ว กรณี กกต. สั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ วิธีการคำนวณสัดส่วนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อภายหลังประกาศรับรองผลการเลือกตั้งแล้วมีความยุ่งยากหรือไม่ และกรณี กกต. สั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ จะต้องมีการคำนวณสัดส่วนใหม่ อาจกระทบต่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อที่ได้รับเลือกในครั้งแรก

นายเมธา ศิลาพันธ์ รองเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง ในฐานะอนุกรรมการศึกษาโครงสร้างฝ่ายนิติบัญญัติ ชี้แจงว่า วิธีการคำนวณสัดส่วนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ กรณี กกต. สั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ภายหลังประกาศรับรองผลการเลือกตั้ง ไม่มีความยุ่งยากในทางปฏิบัติ โดยสามารถนำคะแนนในเขตเลือกตั้งที่มีการเลือกตั้งใหม่นำมาคำนวณสัดส่วนใหม่

ที่ประชุมสอบถามและแสดงความเห็น ดังนี้

- กรณีพรรคการเมืองสองพรรคได้คะแนนรวมเท่ากัน แต่พรรคหนึ่งได้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งมากกว่าอีกพรรคหนึ่ง เมื่อรวมจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ ทั้งสองพรรคการเมืองจะได้จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใกล้เคียงกันใช่หรือไม่

- กรณีพรรคการเมืองขนาดเล็กมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งมากกว่าจำนวนสัดส่วนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พรรคการเมืองนั้นจะพึงมี เช่น ประชาชนออกมาใช้สิทธิเลือกตั้ง ๓๐ ล้านคน หารด้วยจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ๕๐๐ คน คะแนนคำนวณจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหนึ่งคนเท่ากับ ๖๐,๐๐๐ คะแนน กรณีพรรคการเมือง ก ชนะการเลือกตั้งได้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งจำนวน ๓ คน โดยผู้สมัครรับเลือกตั้งแต่ละคนได้รับคะแนนเสียงในเขตเลือกตั้งจำนวน ๓๐,๐๐๐ คะแนน เมื่อคำนวณสัดส่วนคะแนน พรรคการเมือง ก ควรได้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเพียง ๑.๕ คนเท่านั้น แต่พรรคการเมือง ก มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งจำนวน ๓ คน ซึ่งเกินสัดส่วนที่พรรคการเมือง ก จะพึงมี กรณีพรรคการเมืองหลายพรรคที่ได้รับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งในลักษณะดังกล่าว จะกระทบต่อจำนวนสัดส่วนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองอื่นหรือไม่ มีวิธีใดที่จะชดเชยสัดส่วนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อให้แก่พรรคการเมืองอื่น

นายเมธา ศิลาพันธ์ รองเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง ในฐานะอนุกรรมการศึกษาโครงสร้างฝ่ายนิติบัญญัติ ชี้แจงว่า การคำนวณจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของแต่ละพรรคการเมืองจะพียงมีนั้น ต้องพิจารณาระบบสัดส่วนก่อน คือ คะแนนของพรรคการเมืองที่ได้รับว่ามีจำนวนเท่าใด สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหนึ่งคนจะต้องใช้คะแนนเสียงเท่าใด และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของแต่ละพรรคการเมืองจะพียงมีจำนวนเท่าใด

ส่วนวิธีการคิดคำนวณสัดส่วน เช่น ประชาชนออกมาใช้สิทธิเลือกตั้ง ๓๐ ล้านคน หารด้วยจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ๕๐๐ คน คะแนนที่นำมาคำนวณจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหนึ่งคนเท่ากับ ๖๐,๐๐๐ คะแนน กรณีพรรคการเมือง ก ชนะการเลือกตั้งได้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งจำนวน ๓ คน โดยผู้สมัครรับเลือกตั้งได้รับคะแนนเขตเลือกตั้งละ ๓๐,๐๐๐ คะแนน ซึ่งคะแนนรวมพรรคการเมือง ก ควรได้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเพียง ๑.๕ คนเท่านั้น กรณีดังกล่าวเป็นข้อยกเว้นพรรคการเมือง ก จะมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งจำนวน ๓ คนเท่านั้น โดยจะไม่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อเนื่องจากเป็นคะแนนของพรรคการเมือง ก เป็นส่วนเกิน (overhang) ซึ่งในกรณีดังกล่าวหากมีพรรคการเมืองหลายพรรคได้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งในลักษณะดังกล่าว จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อที่แต่ละพรรคการเมืองจะพียงมีก็จะลดจำนวนลงตามสัดส่วนที่แต่ละพรรคการเมืองได้รับคะแนน

แนวคิดการคำนวณสัดส่วนโดยนำคะแนนของพรรคการเมืองส่วนเกิน (overhang) มาคิดคำนวณสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเนื่องจากในอดีตการเลือกตั้งกำหนดให้ใช้บัตรเลือกตั้งสองใบ ในการกาบัตรเลือกแต่ละใบนั้น ผู้ใช้สิทธิเลือกตั้งอาจมีเจตนารมณ์ในการกาบัตรต่างกันทำให้คะแนนของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งกับคะแนนของพรรคการเมืองมีคะแนนไม่เท่ากัน ส่วนกรณีการใช้บัตรเลือกตั้งใบเดียวคะแนนเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้งที่ชนะในเขตเลือกตั้งนั้นจะถูกนำมารวมเป็นคะแนนของพรรคการเมืองที่ผู้นั้นสังกัด ซึ่งวิธีดังกล่าวทำให้คะแนนในระบบแบบแบ่งเขตเลือกตั้งกับคะแนนของพรรคการเมืองเป็นคะแนนเดียวกัน เช่นเดียวกับคะแนนของผู้สมัครที่ไม่ได้รับเลือกตั้งก็จะถูกนำมารวมเป็นคะแนนของพรรค เพื่อนำมาคิดคำนวณจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พรรคการเมืองแต่ละพรรคจะพียงมี

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า กรณีพรรคการเมืองขนาดเล็กส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งไม่ครบทุกเขตเลือกตั้ง หากคะแนนเสียงที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งได้รับจำนวนคะแนนเสียงน้อยกว่าคะแนนสัดส่วน จะเป็นปัญหาทางปฏิบัติหรือไม่

นายเมธา ศิลาพันธ์ รองเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง ในฐานะอนุกรรมการศึกษาโครงสร้างฝ่ายนิติบัญญัติ ชี้แจงว่า กรณีพรรคการเมืองขนาดเล็กส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งไม่ครบทุกเขตเลือกตั้ง และคะแนนเสียงที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งได้รับมีจำนวนน้อยกว่าคะแนนสัดส่วนนั้น จะใช้วิธีปรับลดสัดส่วนจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อที่พรรคการเมืองแต่ละพรรคจะพึงมีลงตามสัดส่วน

ส่วนวิธีคำนวณสัดส่วนนั้น แม้จะนำคะแนนของทุกพรรคการเมืองมารวมกันแล้วทำให้มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อเกิน ๑๕๐ คน ต้องปรับลดสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อที่พรรคการเมืองแต่ละพรรคจะพึงได้โดยรวมแล้วต้องมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อไม่เกิน ๑๕๐ คน

ประธานกรรมการแสดงความเห็นว่า วิธีคำนวณสัดส่วนไม่ให้จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อเกิน ๑๕๐ คน สามารถนำไปใช้คำนวณได้ทั้งพรรคการเมืองขนาดใหญ่และพรรคการเมืองขนาดเล็ก

ที่ประชุมสอบถามและแสดงความเห็น ดังนี้

- ปัญหาวิธีคิดคำนวณสัดส่วนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ หากจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อที่แต่ละพรรคการเมืองจะพึงมี เมื่อรวมกันแล้วมีจำนวนเกิน ๑๕๐ คน โดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อจะมีการคิดคำนวณเฉลี่ยกลับคืนให้แก่พรรคการเมืองตามจำนวนคะแนนเสียงที่แต่ละพรรคการเมืองได้รับ พรรคการเมืองที่จะมีปัญหาคือ พรรคการเมืองที่ได้รับคะแนนในเขตเลือกตั้งน้อยแต่ได้รับเลือกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง ถ้ามีกรณีนี้เกิดขึ้นมาก โอกาสที่จะเกิดคะแนนส่วนเกิน (overhang) ก็สูง ซึ่งเป็นประเด็นที่ กกต. ต้องพิจารณาเพื่อให้ระบบสัดส่วนเกิดความเป็นธรรม โดยระบบการแบ่งเขตเลือกตั้งต้องคำนึงถึงจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งกำหนดให้แต่ละเขตมีจำนวนใกล้เคียงกัน ไม่ใช่วิธีคิดจากฐานจำนวนประชากรในเขตเลือกตั้งซึ่งจะไม่สะท้อนจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งนั้นอย่างแท้จริง ดังนั้น กกต. จึงมีบทบาทสำคัญในการกำหนดเขตเลือกตั้งให้แต่ละเขตเลือกตั้งมีจำนวนผู้ใช้สิทธิเลือกตั้งใกล้เคียงกันเพื่อไม่ให้เกิดคะแนนส่วนเกิน (overhang) จำนวนมาก

- หากใช้ระบบบัตรเลือกตั้งใบเดียว จะต้องบังคับให้พรรคการเมืองส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อในจำนวนเท่ากันหรือไม่

นายเมธา ศิลาพันธ์ รองเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง ในฐานะอนุกรรมการศึกษาโครงสร้างฝ่ายนิติบัญญัติ ชี้แจงว่า ระบบบัตรเลือกตั้งใบเดียวไม่จำเป็นต้องบังคับให้พรรคการเมืองส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งหรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อในจำนวนที่เท่ากัน เนื่องจากคะแนนของผู้ใช้สิทธิเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งจะถูกนำมารวมเป็นคะแนนของพรรคการเมืองโดยอัตโนมัติ ดังนั้น พรรคการเมืองแต่ละพรรคมีหน้าที่ในการพิจารณาความเหมาะสมว่าจะส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งและแบบบัญชีรายชื่อจำนวนเท่าใด

ประธานกรรมการกล่าวว่า กรณีพรรคการเมืองส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งไม่ครบทุกเขตเลือกตั้ง เช่น ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง จำนวน ๑๕ เขต และผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อจำนวน ๕ คน ปรากฏว่าพรรคการเมืองได้รับคะแนนเลือกตั้งมากสามารถมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อได้ถึง

๑๐ คน แต่พรรคการเมืองดังกล่าวส่งผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อเพียง ๕ คน จะมีวิธีการแก้ไขปัญหายังไง

นายเมธา ศิลาพันธ์ รองเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง ในฐานะอนุกรรมการศึกษาโครงสร้างฝ่ายนิติบัญญัติ ชี้แจงว่า กรณีพรรคการเมืองส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบบัญชีรายน้อยกว่าจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อที่พรรคการเมืองนั้นจะพึงได้รับเลือกตั้ง จะต้องนำสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อในส่วนที่เกินจากบัญชีของพรรคการเมืองนั้นไปให้แก่พรรคการเมืองในลำดับรองแทน

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการศึกษาโครงสร้างฝ่ายนิติบัญญัติ ชี้แจงว่า ระบบเลือกตั้งคิดคะแนนแบบสัดส่วนเป็นการคิดคำนวณคะแนนตามจำนวนประชาชนที่มาใช้สิทธิลงคะแนนเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง และนำคะแนนไปรวมเป็นคะแนนของพรรคการเมืองเพื่อคำนวณสัดส่วนจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่แต่ละพรรคการเมืองจะพึงมีโดยใช้บัตรเลือกตั้งใบเดียว การเลือกตั้งรูปแบบดังกล่าวใช้ในประเทศเม็กซิโกและรัฐบาเดิน-เวือร์ทเทมแบร์กในประเทศเยอรมัน

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า การเลือกตั้งระบบคิดคำนวณแบบสัดส่วนบังคับให้พรรคการเมืองส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งขั้นต่ำหรือไม่ เนื่องจากกรณีพรรคการเมืองขนาดเล็กส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งไม่ครบทุกเขต คะแนนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองนั้นจะไม่สะท้อนความเป็นจริง แต่หากบังคับให้พรรคการเมืองแต่ละพรรคส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง เช่น กำหนดให้ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งไม่น้อยกว่าร้อยละ ๑๐ เป็นต้น จะลดปัญหาดังกล่าว

นายเมธา ศิลาพันธ์ รองเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง ในฐานะอนุกรรมการศึกษาโครงสร้างฝ่ายนิติบัญญัติ ชี้แจงว่า คณะอนุกรรมการศึกษาโครงสร้างฝ่ายนิติบัญญัติเห็นว่า ไม่ควรกำหนดบังคับให้แต่ละพรรคการเมืองส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง และไม่ควรถูกกำหนดร้อยละของคะแนนเสียงขั้นต่ำที่พรรคการเมืองควรจะได้ถ้าต่ำกว่าจำนวนที่กำหนดจะถูกตัดทิ้ง ทั้งนี้ เห็นควรให้พรรคการเมืองเป็นผู้พิจารณาว่าจะส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง หรือแบบบัญชีรายชื่อจำนวนเท่าใด

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า ระบบเลือกตั้งของประเทศเม็กซิโกมีการป้องกันมิให้คะแนนส่วนเกิน (overhang) มีมากเกินไป โดยกำหนดให้คะแนนความนิยมอย่างแท้จริงที่แต่ละพรรคการเมืองจะได้รับเมื่อเทียบกับจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง หากคำนวณแล้วปรากฏผลจะทำให้ได้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจากการคิดสัดส่วนน้อยกว่าจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง ซึ่งประเทศเม็กซิโกได้กำหนดคะแนนส่วนเกิน (overhang) ต้องไม่ห่างกันเกินกว่าร้อยละ ๘ โดยจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประเทศเม็กซิโกมีจำนวน ๕๐๐ คน กรณีที่จะเกิดคะแนนส่วนเกิน (overhang) จะเกิดขึ้นในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง เช่น พรรคการเมือง ก ได้รับเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง จำนวน ๒๔๐ เขตเลือกตั้ง แต่เมื่อนับคะแนนปรากฏว่าพรรคการเมือง ก ควรได้สัดส่วนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวน ๒๐๐ คน เป็นกรณีพรรคการเมือง ก ได้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจากคะแนนส่วนเกิน (overhang) ๔๐ คน ซึ่งไม่เกินร้อยละ ๘ ของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งระบบ พรรคการเมือง ก จะมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ๒๔๐ คน เป็นต้น แต่หาก overhang เกินร้อยละ ๘ พรรคการเมืองนั้นจะมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ไม่เกินร้อยละ ๘

ประธานกรรมการกล่าวว่า วิธีการคิดคำนวณแบบสัดส่วน จะต้องคำนึงถึง (๑) จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งต้องไม่เกิน ๓๕๐ คน และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อไม่เกิน ๑๕๐ คน และ (๒) พรรคการเมืองที่มีผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งได้คะแนนลำดับที่สอง เมื่อคิดคำนวณสัดส่วนแล้วต้องไม่กลายเป็นพรรคการเมืองที่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นลำดับที่หนึ่ง

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า จุดอ่อนของระบบคำนวณสัดส่วนคือ คะแนนสุดท้ายไม่ว่าพรรคการเมืองขนาดเล็กหรือพรรคการเมืองขนาดใหญ่ คะแนนเสียงจะไม่สะท้อนความนิยมของพรรคการเมืองอย่างแท้จริง โดยคะแนนสุดท้ายอาจไม่ตรงกับความเป็นจริง แต่ไม่มีนัยสำคัญที่จะเปลี่ยนแปลงผลการเลือกตั้ง

ประธานกรรมการกล่าวว่า การเลือกตั้งแบบสัดส่วนเป็นระบบเลือกตั้งที่ยึดสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งเป็นเกณฑ์เนื่องจากมาจากการเลือกโดยตรงของประชาชน กลไกจากการเลือกตั้งทำให้คะแนนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งได้คะแนนเสียงเกินกว่าคะแนนความนิยม ก็ต้องปล่อยให้เป็นไปตามกลไกการเลือกตั้ง โดยระบบเลือกตั้งแบบสัดส่วนสอดคล้องกับความเห็นของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญกล่าวคือ (๑) จะร่างรัฐธรรมนูญในทิศทางที่ประชาชนเห็นด้วย และ (๒) เป็นไปตามบริบทของประเทศไทย ซึ่งระบบเลือกตั้งแบบสัดส่วนสอดคล้องกับผลการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนของสำนักโพลต่างๆ แม้ว่าประชาชนจะยังไม่เข้าใจวิธีคิดคำนวณ แต่ประชาชนก็เห็นด้วยกับการใช้บัตรเลือกตั้งใบเดียว

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า กรณีพรรคการเมืองได้รับคะแนนเลือกตั้งรวมทั้งประเทศน้อยกว่าคะแนนไม่ประสงค์เลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งรายใด (vote no) ถือว่าคะแนนของพรรคการเมืองนั้นจะไม่ถูกนำมาคำนวณสัดส่วน

ประธานกรรมการกล่าวว่า กรณีผู้ใช้สิทธิเลือกตั้งไม่ประสงค์เลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งรายใด (vote no) คะแนนดังกล่าวจะใช้เฉพาะในเขตเลือกตั้งนั้นๆ เท่านั้น เพราะพรรคการเมืองบางพรรคอาจส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งไม่ครบทุกเขตเลือกตั้ง ดังนั้น การคิดคะแนน vote no จึงคิดเฉพาะในเขตเลือกตั้งนั้นเท่านั้น

ต่อจากนั้น นายอภิชาติ สุจริตานนท์ รองประธานกรรมการ คนที่สอง ในฐานะประธานอนุกรรมการศึกษาโครงสร้างฝ่ายบริหาร ขอให้นายศุภชัย ยาวะประภาษ กรรมการ ในฐานะรองประธานอนุกรรมการ คนที่หนึ่ง เป็นผู้รายงานผลการพิจารณาศึกษาเรื่องการเข้าสู่อำนาจของฝ่ายบริหารสรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

คณะอนุกรรมการศึกษาโครงสร้างฝ่ายบริหารได้พิจารณาที่มาของนายกรัฐมนตรี และที่มาของคณะรัฐมนตรี โดยได้พิจารณาศึกษาเอกสารข้อมูลเอกสารวิชาการ และรายงานวิจัยเกี่ยวกับที่มาของฝ่ายบริหาร โดยเชิญคณะผู้วิจัยเข้าร่วมประชุมนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับผลงานวิจัย รวมทั้งข้อดีและข้อเสียของฝ่ายบริหารที่มาจากการเลือกตั้งโดยตรง ซึ่งศาสตราจารย์สมบัติ อารังธัญวงศ์ อดีตประธานกรรมการปฏิรูปการเมือง สภาปฏิรูปแห่งชาติ ได้เข้าร่วมประชุมชี้แจงเกี่ยวกับที่มาของฝ่ายบริหารโดยการเลือกตั้งโดยตรง รวมทั้งศึกษาเอกสารวิชาการเกี่ยวกับการเลือกตั้งนายกรัฐมนตรีโดยตรง จัดทำโดยศาสตราจารย์ธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์

คณะอนุกรรมการฯ มีข้อสังเกตว่า รายงานศึกษาวิจัยเกี่ยวกับที่มาของฝ่ายบริหารโดยการเลือกตั้งโดยตรงนั้น เป็นงานวิจัยที่ตอบโจทย์ตามยุคสมัย ปัจจัยหรือสาเหตุของปัญหาแตกต่างกัน เช่น รัฐธรรมนูญ ๒๕๔๐ ทำให้ได้ผู้บริหารที่มีความเข้มแข็งครบทั้งฝ่ายนิติบัญญัติและองค์กรอิสระ รายงานวิจัยตั้งแต่ปี ๒๕๔๐ ถึงปี ๒๕๕๐ จึงเน้นฝ่ายบริหารที่มาจากการเลือกตั้งโดยตรง

สำหรับผลการศึกษาเบื้องต้นเกี่ยวกับโครงสร้างฝ่ายบริหาร คณะอนุกรรมการฯ แบ่งโครงสร้างฝ่ายบริหารออกเป็น ๓ รูปแบบ ดังนี้

แบบที่หนึ่ง รูปแบบการควบอำนาจหรือระบบรัฐสภา (Fusion of Power)

หลักการสำคัญคือ (๑) มีประมุขและหัวหน้าฝ่ายบริหาร (นายกรัฐมนตรี) แยกออกจากกัน (๒) นายกรัฐมนตรีมาจากการคัดเลือกโดยเสียงข้างมากในสภา และทำหน้าที่ด้านบริหารและนิติบัญญัติควบคู่กัน และ (๓) นายกรัฐมนตรีมีอำนาจยุบสภา และสภามีอำนาจอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาล

รูปแบบฝ่ายบริหาร คือ (๑) หัวหน้าฝ่ายบริหารเรียกว่านายกรัฐมนตรี มาจากการโหวตเสียงข้างมากในสภาผู้แทนราษฎร นายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทำหน้าที่ทั้งด้านบริหารและนิติบัญญัติควบคู่ไปพร้อมกัน เรียกว่าระบบ “ควบอำนาจ” (๒) นายกรัฐมนตรีจัดตั้งคณะรัฐมนตรีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสามารถดำรงตำแหน่งบริหารได้ เป็นได้ทั้งตำแหน่งรัฐมนตรี เลขาธิการรัฐมนตรี และตำแหน่งบริหารอื่นๆ (๓) นายกรัฐมนตรีมีอำนาจในการยุบสภาได้ทุกกรณี (๔) สภามีอำนาจในการอภิปรายไม่ไว้วางใจ (โดยฝ่ายค้าน) โดยเป็นบทบาทในการตรวจสอบฝ่ายบริหารของสภา (๕) ฝ่ายนิติบัญญัติอาจมีสภาเดียวหรือสภาคู่ก็ได้ และ (๖) ประมุขของประเทศและหัวหน้าฝ่ายบริหารแยกออกจากกัน ประมุขของประเทศอาจเรียกชื่อแตกต่างกัน เช่น จักรพรรดิ กษัตริย์ สุลต่าน หรือประธานาธิบดี เป็นต้น ส่วนหัวหน้าฝ่ายบริหารเรียกว่านายกรัฐมนตรี

แบบที่สอง รูปแบบการแบ่งแยกอำนาจอย่างเด็ดขาดหรือระบบประธานาธิบดี (Separation of Power)

หลักการสำคัญ คือ (๑) หัวหน้าฝ่ายบริหารมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนเช่นเดียวกับฝ่ายนิติบัญญัติ (๒) หัวหน้าฝ่ายบริหารทำหน้าที่บริหารโดยตรง แยกออกจากฝ่ายนิติบัญญัติอย่างเด็ดขาด และ (๓) หัวหน้าฝ่ายบริหารไม่มีอำนาจยุบสภาผู้แทนราษฎร และสภาผู้แทนราษฎรไม่มีอำนาจอภิปรายไม่ไว้วางใจฝ่ายบริหาร

รูปแบบฝ่ายบริหาร คือ (๑) การเลือกตั้งฝ่ายบริหาร และฝ่ายนิติบัญญัติแยกออกจากกันอย่างเด็ดขาด โดยฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติมาจากการเลือกตั้งของประชาชนโดยตรงทั้งสองฝ่าย (๒) ฝ่ายบริหารทำหน้าที่บริหารอย่างเดียวไม่ต้องทำหน้าที่นิติบัญญัติ และ (๓) ในประเทศสหรัฐอเมริกา การแต่งตั้งตำแหน่งสำคัญทางการเมืองและข้าราชการระดับสูงต้องผ่านความเห็นชอบของฝ่ายนิติบัญญัติ (วุฒิสภา) ก่อน

แบบที่สาม รูปแบบผสมระหว่างการควบอำนาจกับการแบ่งแยกอำนาจอย่างเด็ดขาด หรือรูปแบบกึ่งรัฐสภา ได้แก่

(๑) ฝ่ายบริหาร มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนทั้งประเทศ และต้องได้คะแนนเสียงเกินกึ่งหนึ่งของผู้มาใช้สิทธิ ถ้าไม่มีใครได้คะแนนตามเกณฑ์ให้เลือกตั้งรอบสองโดยนำคนที่ได้คะแนนอันดับ ๑ และอันดับ ๒ มาแข่งกันใหม่ ระบบนี้หัวหน้าฝ่ายบริหารทำหน้าที่เป็นประมุขด้วย

(๒) ประมุขของรัฐในฐานะหัวหน้าฝ่ายบริหารมีอำนาจในการแต่งตั้งและถอดถอนนายกรัฐมนตรี นายกรัฐมนตรีเป็นหัวหน้ารัฐบาลแต่มีฐานะเป็นผู้ช่วยประมุขของรัฐ

(๓) หัวหน้าฝ่ายบริหารมีอำนาจยุบสภาผู้แทนราษฎร แต่ต้องให้สภาผู้แทนราษฎรมีอายุครบ ๑ ปีก่อน
 (๔) ฝ่ายนิติบัญญัติ (สภาผู้แทนราษฎร) มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน ผู้ชนะต้องได้รับ
 คะแนนเสียงเกินกึ่งหนึ่งของผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้ง ถ้ารอบแรกไม่มีผู้ใดได้รับคะแนนตามเกณฑ์ให้เลือกตั้ง
 รอบสอง (ต้นแบบจากประเทศฝรั่งเศส)

(๕) สภาผู้แทนราษฎรมีอำนาจอภิปรายไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรี แต่ไม่มีอำนาจในการอภิปรายไม่
 ไว้วางใจประมุขของรัฐ

(๖) ในกรณีที่มีประเด็นทางการเมืองที่เป็นปัญหา ประมุขของรัฐสามารถสั่งให้ทำประชามติได้

(๗) ฝรั่งเศสมีวุฒิสภาที่มาจากการเลือกตั้งทางอ้อมมีอำนาจน้อยกว่าสภาผู้แทนราษฎร โดยวุฒิสภา
 ไม่มีอำนาจอภิปรายไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรี

ทั้งนี้ คณะอนุกรรมการฯ เห็นว่า ประเทศไทยควรใช้รูปแบบรัฐสภาแบบเดิม แต่การเลือกตั้งระดับ
 ท้องถิ่นของประเทศไทยเป็นการเลือกตั้งผู้บริหารโดยตรง ซึ่งคนไทยมีความคุ้นเคยกับการเลือกตั้งรูปแบบ
 ดังกล่าวพอสมควร แต่ประเทศไทยยังไม่เหมาะที่จะใช้ระบบเลือกตั้งนายกรัฐมนตรีโดยตรง ซึ่งประเทศอื่นๆ
 ที่ใช้ระบบรัฐสภาซึ่งมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขเช่นเดียวกับประเทศไทย ก็ยังไม่มีประเทศใดเลือกตั้ง
 นายกรัฐมนตรีโดยตรง

นายอภิชาติ สุจริตการณ์ รองประธานกรรมการ คนที่สอง ในฐานะประธานอนุกรรมการศึกษา
 โครงสร้างฝ่ายบริหาร กล่าวว่า ประเด็นคำถามสำหรับใช้สำรวจความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับเรื่อง
 โครงสร้างฝ่ายบริหารนั้น จะได้นำเสนอที่ประชุมเพื่อพิจารณาต่อไป

ประธานกรรมการกล่าวว่า คณะอนุกรรมการศึกษาโครงสร้างฝ่ายบริหารควรศึกษาเรื่องโครงสร้าง
 ฝ่ายบริหารโดยอยู่บนพื้นฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตยในระบบรัฐสภา เพื่อจำกัดแนวทาง
 การศึกษาไม่ให้มีขอบเขตกว้างเกินไป สำหรับปัญหาที่สำคัญของระบบรัฐสภา คือ นายกรัฐมนตรีควรมีที่มา
 จากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน หรือสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้เลือก และหากให้สภาผู้แทนราษฎรเป็น
 ผู้เลือกนายกรัฐมนตรี จะต้องเลือกจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกวุฒิสภา หรือบุคคลใดก็ได้
 ตามที่สภาผู้แทนราษฎรมิมีมติให้ความเห็นชอบ ซึ่งหากได้คำตอบของคำถามดังกล่าวแล้ว คณะอนุกรรมการ
 จะได้ศึกษาประเด็นอื่น ๆ ต่อไป เช่น รัฐมนตรีต้องมีที่มาจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือไม่
 หรือความสัมพันธ์ระหว่างฝ่ายบริหารกับฝ่ายนิติบัญญัติควรเป็นอย่างไร เป็นต้น

ที่ประชุมแสดงความเห็น ดังนี้

- ควรหลีกเลี่ยงการนำเสนอข้อมูลเรื่องโครงสร้างฝ่ายบริหารเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างพระราช
 อำนาจของพระมหากษัตริย์กับการเลือกนายกรัฐมนตรีโดยตรงของประชาชน โดยการนำเสนอข้อมูลควร
 กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างฝ่ายบริหารกับฝ่ายนิติบัญญัติ ที่มาของนายกรัฐมนตรีเปรียบเทียบกับรัฐธรรมนูญ
 ของไทยที่ผ่านมา รวมถึงการบัญญัติเรื่องที่มาของนายกรัฐมนตรีในรัฐธรรมนูญของต่างประเทศด้วย

- การเลือกนายกรัฐมนตรีโดยตรงของประชาชนยังไม่เหมาะสมกับประเทศไทยในปัจจุบัน เนื่องจาก
 ไม่สามารถแก้ไขปัญหาการทุจริตหรือทำให้การบริหารราชการแผ่นดินมีประสิทธิภาพได้ นอกจากนั้น ยังมี
 เหตุผลประการสำคัญ คือ ๑) ระบบรัฐสภาเป็นการประนีประนอมอำนาจระหว่างฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหาร
 กับประชาชน ทำให้นายกรัฐมนตรีมาจากความเห็นชอบของสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งแตกต่างจากระบบ
 ประธานาธิบดีที่มลรัฐแต่ละมลรัฐตกลงกันกำหนดหลักประกันสิทธิเสรีภาพของประชาชนในมลรัฐ โดย
 แต่ละมลรัฐมีอำนาจอย่างเต็มที่ ทำให้ประชาชนสามารถเลือกประธานาธิบดีโดยตรงได้ ๒) มีการแบ่งแยก
 แนวคิดทางการเมืองในแต่ละภาค ดังนั้น การให้ประชาชนเลือกนายกรัฐมนตรีโดยตรงจะนำไปสู่ความ

แตกแยกของประชาชนในแต่ละภาคได้ ๓) การให้ประชาชนเลือกนายกรัฐมนตรีโดยตรงจะทำให้เกิดการซื้อเสียงจำนวนมาก เนื่องจากสามารถคาดคะเนจำนวนคะแนนที่ทำให้ได้รับเลือกเป็นนายกรัฐมนตรีได้ ๔) การให้ประชาชนเลือกนายกรัฐมนตรีโดยตรงต้องใช้เขตเลือกตั้งระดับประเทศ ทำให้การสื่อสารและการเรียนรู้ทางการเมืองไม่ประสบผลสำเร็จ ส่งผลให้นายกรัฐมนตรีเป็นนายกรัฐมนตรีของบุคคลบางกลุ่มเท่านั้น และ ๕) การให้ประชาชนเลือกนายกรัฐมนตรีโดยตรงอาจเกิดปัญหา เนื่องจากฝ่ายบริหารมักมีความเข้มแข็งมากกว่าฝ่ายนิติบัญญัติ ทำให้การตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของนายกรัฐมนตรีกระทำได้ยาก

นายอัมพร จารุจินดา กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการร่างบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ กล่าวว่า ประเทศไทยควรปกครองระบอบประชาธิปไตยในรูปแบบรัฐสภา เพราะหากใช้ระบบอื่น อาจกระทบต่อโครงสร้างหลักของรัฐธรรมนูญได้ ทั้งนี้ ตั้งแต่ปี ๒๕๔๐ เป็นต้นมา ประเทศไทยใช้ระบบการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งและแบบบัญชีรายชื่อ ซึ่งประชาชนทราบว่าบุคคลที่มีรายชื่อเป็นอันดับหนึ่งในบัญชีรายชื่อของแต่ละพรรคการเมือง คือ บุคคลที่จะเป็นนายกรัฐมนตรี ดังนั้น หากเปลี่ยนระบบการเลือกตั้งเป็นการให้ประชาชนกาบัตรเลือกตั้งได้ครั้งเดียวอาจทำให้ประชาชนไม่ทราบว่าบุคคลใดจะเป็นนายกรัฐมนตรี ทำให้เกิดความกังวลว่าสภาผู้แทนราษฎรจะเลือกบุคคลที่ไม่ได้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นนายกรัฐมนตรี ดังนั้น ควรคงหลักการให้นายกรัฐมนตรีมาจากการลงมติเลือกของสภาผู้แทนราษฎร สำหรับกรณีสภาผู้แทนราษฎรไม่อาจเลือกนายกรัฐมนตรี หรือนายกรัฐมนตรีไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ต่อไปได้ ควรกำหนดมาตรการรองรับอีกส่วนหนึ่ง

- มีการแสดงความเห็นว่า การยกเลิกระบบรัฐสภาอาจทำให้เกิดปัญหาอย่างมาก จึงควรแก้ไขปัญหบางประการให้ระบบรัฐสภามีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น เช่น การป้องกันกรณีนายกรัฐมนตรีมีอำนาจครอบงำสภาผู้แทนราษฎร หรือการทำให้ฝ่ายนิติบัญญัติกับฝ่ายบริหารสามารถตรวจสอบถ่วงดุลกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นต้น ทั้งนี้ รัฐธรรมนูญ ๒๕๔๐ มีเจตนารมณ์ให้ฝ่ายบริหารมีความเข้มแข็ง จึงบัญญัติกำหนดว่าหากมีการลงมติไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรี ต้องเสนอรายชื่อบุคคลที่สมควรเป็นนายกรัฐมนตรีคนต่อไปด้วย ต่อมาจึงเกิดปัญหานายกรัฐมนตรีมีอำนาจเหนือสภาผู้แทนราษฎร ดังนั้น ที่ประชุมควรหาวิธีแก้ไขให้อำนาจนิติบัญญัติกับอำนาจบริหารมีความสมดุลซึ่งกันและกัน และทำให้การตรวจสอบถ่วงดุลมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ ระบบพรรคการเมืองกลายเป็นระบบที่ควรวมอำนาจระหว่างฝ่ายนิติบัญญัติกับฝ่ายบริหาร ทำให้การเปลี่ยนแปลงระบบดังกล่าวกระทำได้ยาก แนวทางที่ทำได้ คือ กำหนดกลไกให้พรรคการเมืองแต่ละพรรคสามารถกันอำนาจกันได้มากขึ้น เพื่อป้องกันกรณีอำนาจทางการเมืองเป็นของพรรคการเมืองขนาดใหญ่เพียงพรรคเดียว

- ที่ประชุมมีความเห็นร่วมกันว่าควรให้ใช้การปกครองในระบบรัฐสภาตามรูปแบบเดิม แต่ต้องกำหนดกลไกหรือวิธีการแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นในระบบรัฐสภา โดยมุ่งศึกษาในประเด็นการได้มาซึ่งนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่ามีวิธีการได้มาอย่างไร นอกจากนั้น มีความกังวลในคำถามที่จะใช้สำรวจความคิดเห็นของประชาชนกรณีนายกรัฐมนตรีอาจมาจากบุคคลใดก็ได้ที่สภาผู้แทนราษฎรให้ความเห็นชอบ เนื่องจากทำให้ตีความได้ว่า นายกรัฐมนตรีอาจมาจากบุคคลที่ไม่ได้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือมาจากบุคคลภายนอกก็ได้ ซึ่งคำถามในลักษณะดังกล่าวอาจทำให้เกิดข้อขัดแย้งในสังคมตามมาได้

- ความว่า “นายกรัฐมนตรีที่มาจากบุคคลภายนอก” มีค่านิยามว่าอย่างไร หมายความว่ารวมถึงบุคคลที่เคยเป็นนายกรัฐมนตรีหรือเคยทำหน้าที่ฝ่ายบริหารหรือฝ่ายนิติบัญญัติหรือไม่ ดังนั้น หากสามารถหาคำจำกัดความ ความว่า “นายกรัฐมนตรีที่มาจากบุคคลภายนอก” ได้ โดยให้มีความเชื่อมโยงกับ

สภาผู้แทนราษฎรและประชาชนพอสมควร ย่อมทำให้ลดปัญหาข้อขัดแย้งในประเด็นนายกรัฐมนตรีที่มาจากบุคคลภายนอกได้

ประธานกรรมการกล่าวว่า ที่ประชุมเห็นควรให้ใช้การปกครองรูปแบบรัฐสภา และให้นายกรัฐมนตรีมาจากการลงมติให้ความเห็นชอบของสภาผู้แทนราษฎร ทั้งนี้ ปัญหาสำคัญคือ การลงมติให้ความเห็นชอบนายกรัฐมนตรีของสภาผู้แทนราษฎร นายกรัฐมนตรีต้องมาจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเท่านั้น หรือบุคคลใดก็ได้ตามที่สภาผู้แทนราษฎรให้ความเห็นชอบ ทั้งนี้ เห็นว่า นายกรัฐมนตรีจะเป็นบุคคลใดให้เป็นไปตามที่สภาผู้แทนราษฎรให้ความเห็นชอบ โดยไม่จำเป็นต้องมาจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแต่อย่างใด เนื่องจากไม่มีหลักประกันใดที่นายกรัฐมนตรีที่มาจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจะมีความรู้ความสามารถเพียงพอในการบริหารประเทศ ดังนั้น ควรสร้างกลไกใหม่ให้มีหลักประกันสำหรับประชาชนที่จะได้นายกรัฐมนตรีที่มีความรู้ความสามารถและตรงกับความต้องการของประชาชนพอสมควร โดยกำหนดให้สภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้ลงมติเลือกนายกรัฐมนตรี โดยพรรคการเมืองทุกพรรคที่ลงสมัครรับเลือกตั้งต้องยื่นบัญชีรายชื่อบุคคลที่พรรคการเมืองนั้นเห็นว่าจะให้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ซึ่งอาจกำหนดจำนวนไม่เกิน ๕ คน และจดทะเบียนบัญชีรายชื่อดังกล่าวไว้กับคณะกรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งหากผู้สมัครรับเลือกตั้งของพรรคการเมืองใดได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมากที่สุด สภาผู้แทนราษฎรต้องเลือกนายกรัฐมนตรีจากบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองดังกล่าว วิธีการดังกล่าวจะส่งเสริมให้การเลือกตั้งแบบกาครั้งเดียวเลือกทั้งผู้สมัครรายบุคคลและพรรคการเมืองมีความหมาย สำหรับกรณีมีการตั้งรัฐบาลจากพรรคการเมืองหลายพรรค สภาผู้แทนราษฎรย่อมมีสิทธิเลือกนายกรัฐมนตรีจากบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองที่เป็นพรรคร่วมรัฐบาลดังกล่าว และเพื่อป้องกันการตั้งพรรคการเมืองตัวแทน (nominee) สำหรับเลือกนายกรัฐมนตรี อาจกำหนดให้พรรคการเมืองที่จะเป็นพรรคร่วมรัฐบาลและมีสิทธิเสนอรายชื่อบุคคลที่สมควรเป็นนายกรัฐมนตรีต้องได้รับคะแนนเสียงเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไม่น้อยกว่าร้อยละ ๕ ของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมด เป็นต้น ด้วยวิธีการข้างต้น ย่อมทำให้การเลือกนายกรัฐมนตรีมีความเชื่อมโยงกับประชาชนมากขึ้น เพราะประชาชนทราบก่อนการเลือกตั้งแล้วว่าบุคคลใดที่อาจได้รับเลือกเป็นนายกรัฐมนตรี และส่งผลให้พรรคการเมืองต้องมีความรอบคอบในการคัดเลือกบุคคลเพื่อให้ได้รับเลือกเป็นนายกรัฐมนตรีมากขึ้นด้วย

ที่ประชุมแสดงความเห็น ดังนี้

- การให้พรรคการเมืองที่ลงสมัครรับเลือกตั้งต้องยื่นบัญชีรายชื่อบุคคลผู้สมควรเป็นนายกรัฐมนตรี อาจช่วยแก้ปัญหาระบบบัญชีรายชื่อเดิมที่ถูกวิจารณ์ว่าผลการเลือกตั้งไม่สะท้อนคะแนนเสียงของประชาชนอย่างแท้จริง ดังนั้น หากให้พรรคการเมืองต้องยื่นบัญชีรายชื่อบุคคลผู้สมควรเป็นนายกรัฐมนตรี การเลือกตั้งแบบกาครั้งเดียวย่อมเป็นการเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในระบบแบ่งเขตเลือกตั้งและระบบบัญชีรายชื่อ รวมทั้งเป็นการเลือกนายกรัฐมนตรีไปในคราวเดียวกันด้วย

- การเลือกนายกรัฐมนตรีควรมาจากเสียงข้างมากของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และหากให้พรรคการเมืองที่ลงสมัครรับเลือกตั้งต้องยื่นบัญชีรายชื่อบุคคลผู้สมควรเป็นนายกรัฐมนตรีจำนวนไม่เกิน ๕ คน อาจกำหนดให้สภาผู้แทนราษฎรเลือกนายกรัฐมนตรีจากบุคคลที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรก่อน และหากไม่สามารถเลือกได้ จึงให้เลือกนายกรัฐมนตรีจากบุคคลที่ไม่ได้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

- การให้พรรคการเมืองที่ลงสมัครรับเลือกตั้งต้องยื่นบัญชีรายชื่อบุคคลผู้สมควรเป็นนายกรัฐมนตรีจำนวนไม่เกิน ๕ คน เป็นวิธีการที่ดี แต่เพื่อไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อนกับบัญชีรายชื่อที่พรรคการเมืองต้องส่งรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในระบบบัญชีรายชื่ออยู่แล้ว อาจกำหนดว่าบุคคลใด

จะมีสิทธิได้รับเลือกเป็นนายกรัฐมนตรีต้องอยู่ในบัญชีรายชื่อของพรรคการเมือง โดยไม่จำเป็นต้องได้รับเลือกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรก็ได้ ซึ่งบัญชีรายชื่อดังกล่าวพรรคการเมืองได้เสนอรายชื่อให้ประชาชนพิจารณาก่อนมีการเลือกตั้งแล้ว

ประธานกรรมการกล่าวว่า ไม่ควรจำกัดให้สภาผู้แทนราษฎรเลือกนายกรัฐมนตรีจากผู้ที่ เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรก่อน เนื่องจากหากเป็นบุคคลที่พรรคการเมืองส่งรายชื่อให้เป็นผู้สมควรได้รับการ คัดเลือกเป็นนายกรัฐมนตรีแล้ว แม้ว่าบุคคลดังกล่าวจะได้รับเลือกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือไม่ ย่อมเป็นอำนาจของสภาผู้แทนราษฎรที่จะเลือกบุคคลนั้นเป็นนายกรัฐมนตรี

สำหรับกรณีที่เสนอให้พรรคการเมืองที่ลงสมัครรับเลือกตั้งต้องยื่นบัญชีรายชื่อบุคคลผู้สมควรเป็น นายกรัฐมนตรีจำนวนไม่เกิน ๕ คน แยกต่างหากจากบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทน ราษฎร เนื่องจากในบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรประชาชนไม่อาจทราบได้ว่า บุคคลใดที่พรรคการเมืองจะเสนอชื่อให้เป็นนายกรัฐมนตรี และการกำหนดให้พรรคการเมืองต้องยื่นบัญชี รายชื่อบุคคลผู้สมควรเป็นนายกรัฐมนตรีจะทำให้ประชาชนสามารถตัดสินใจเลือกบุคคลเป็นนายกรัฐมนตรี ได้ตรงกับความต้องการของตนมากที่สุด

ที่ประชุมแสดงความเห็น ดังนี้

- ประเด็นที่มาของนายกรัฐมนตรีควรให้คณะกรรมการศึกษาโครงสร้างฝ่ายบริหารได้รวบรวม ข้อมูลทั้งหมดเกี่ยวกับที่มาของนายกรัฐมนตรีในรูปแบบต่าง ๆ ของประเทศที่ปกครองโดยใช้ระบบรัฐสภา ซึ่งเมื่อได้ข้อมูลครบถ้วนแล้ว ที่ประชุมจะได้อภิปรายและแสดงความเห็นเพื่อนำไปสู่ข้อสรุปเพื่อกำหนดที่มา ของนายกรัฐมนตรีในรัฐธรรมนูญต่อไป

- คณะกรรมาธิการปฏิรูปการเมือง สภาปฏิรูปแห่งชาติ ได้มีข้อเสนอให้พรรคการเมืองที่ลงสมัคร รับเลือกตั้งต้องยื่นบัญชีรายชื่อบุคคลผู้สมควรเป็นนายกรัฐมนตรี และการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ก็มีการเรียกร้องให้จัดทำบัญชีรายชื่อผู้สมควรได้รับเลือกเป็นนายกรัฐมนตรีเช่นกัน ทั้งนี้ คณะกรรมาธิการ ปฏิรูปการเมือง สภาปฏิรูปแห่งชาติ เคยเสนอให้ประชาชนสามารถเลือกนายกรัฐมนตรีได้โดยตรง แต่มีการ วิพากษ์วิจารณ์มากในประเด็นดังกล่าว ดังนั้น การเสนอให้พรรคการเมืองที่ลงสมัครรับเลือกตั้งต้องยื่นบัญชี รายชื่อบุคคลผู้สมควรเป็นนายกรัฐมนตรีอาจเป็นมาตรการหนึ่งที่จะแก้ไขปัญหาที่มาของนายกรัฐมนตรีได้

- ประเทศเยอรมันไม่ได้มีการปกครองในระบบรัฐสภา เนื่องจากประมุขของรัฐคือ ประธานาธิบดี มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน แต่การเลือกนายกรัฐมนตรีซึ่งทำหน้าที่บริหารประเทศแทน ประธานาธิบดี รัฐธรรมนูญของเยอรมันกลับกำหนดให้นายกรัฐมนตรีมาจากการให้ความเห็นชอบของ สภาผู้แทนราษฎร ดังนั้น ความเข้าใจของสังคมไทยว่า หากไม่ได้เลือกนายกรัฐมนตรีจากสมาชิก สภาผู้แทนราษฎรถือว่าไม่เป็นประชาธิปไตยเป็นความเข้าใจที่คลาดเคลื่อน จึงควรทำความเข้าใจกับ ประชาชนว่า ในระบบรัฐสภาการเลือกนายกรัฐมนตรีเป็นการตัดสินใจเลือกของสภาผู้แทนราษฎร สำหรับ แนวคิดที่ให้พรรคการเมืองต้องยื่นบัญชีรายชื่อบุคคลผู้สมควรเป็นนายกรัฐมนตรีด้วยเป็นแนวคิดที่น่าสนใจ เพราะมีความเชื่อมโยงกับประชาชน เนื่องจากทำให้ประชาชนสามารถเลือกพรรคการเมืองและเลือกบุคคล ที่จะป็นนายกรัฐมนตรีไปในคราวเดียวกันด้วย

- การกำหนดให้พรรคการเมืองต้องยื่นบัญชีรายชื่อบุคคลผู้สมควรเป็นนายกรัฐมนตรีนั้น บัญชี รายชื่อของพรรคการเมืองที่เสนอชื่อบุคคลผู้สมควรเป็นนายกรัฐมนตรีจะต้องได้รับความยินยอมจากบุคคล นั้น ๆ และควรเปิดโอกาสให้พรรคการเมืองหนึ่งสามารถนำรายชื่อบุคคลของอีกพรรคการเมืองหนึ่งมาอยู่ใน

บัญชีรายชื่อบุคคลผู้สมควรเป็นนายกรัฐมนตรีของพรรคคนใด เพื่อให้ประชาชนมีทางเลือกในการลงคะแนนเสียงมากที่สุด

- คณะอนุกรรมการศึกษาโครงสร้างฝ่ายบริหารควรศึกษาเพิ่มเติมในประเด็นบุคคลที่ได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรี หรือรัฐมนตรีต้องพ้นจากการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือไม่ เนื่องจากกรณีดังกล่าวมีความสัมพันธ์กับเรื่องที่มาของนายกรัฐมนตรีด้วย

ประธานกรรมการกล่าวว่า รัฐธรรมนูญ ๒๕๔๐ ต้องการแยกอำนาจฝ่ายนิติบัญญัติกับฝ่ายบริหารออกจากกันอย่างเด็ดขาด แต่สังคมไทยมีแนวคิดที่ว่าฝ่ายบริหารต้องมีที่มาซึ่งผูกพันกับประชาชนด้วย จึงกำหนดให้นายกรัฐมนตรี หรือรัฐมนตรี ต้องมาจากบุคคลผู้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ทำให้เกิดปัญหาการขัดกันของผลประโยชน์ระหว่างฝ่ายนิติบัญญัติกับฝ่ายบริหาร สำหรับการกำหนดให้พรรคการเมืองต้องยื่นบัญชีรายชื่อบุคคลผู้สมควรเป็นนายกรัฐมนตรี ย่อมทำให้ประชาชนทราบตัวบุคคลที่อาจจะเป็นนายกรัฐมนตรีก่อนมีการเลือกตั้งแล้ว ดังนั้น จึงลดปัญหาการขัดกันของผลประโยชน์ระหว่างฝ่ายนิติบัญญัติกับฝ่ายบริหารได้พอสมควร นอกจากนั้น ที่ประชุมควรร่วมกันกำหนดแนวทางการแก้ปัญหากรณีนายกรัฐมนตรีไม่เข้าร่วมประชุมกับสภาผู้แทนราษฎรเพื่อตอบกระทู้ถามของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเกี่ยวกับการบริหารราชการแผ่นดิน อันเป็นการตรวจสอบการทำงานของฝ่ายบริหารอีกทางหนึ่ง

สำหรับการทำให้เกิดความเชื่อมโยงและดุลแห่งอำนาจระหว่างฝ่ายนิติบัญญัติกับฝ่ายบริหาร มีความจำเป็นต้องสร้างกลไกใหม่เพื่อป้องกันการกระทำทุจริต โดยกำหนดให้องค์กรอิสระพ้นจากการสรรหาหรือแต่งตั้งของฝ่ายการเมือง อย่างไรก็ตาม ยังคงต้องให้วุฒิสภาให้ความเห็นชอบบุคคลผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระต่าง ๆ ดังนั้น ควรกำหนดกลไกการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภาให้มีที่มาที่ปราศจากการครอบงำของพรรคการเมือง โดยอาจกำหนดกลไกให้เกิดการเลือกตั้งทางอ้อมของกลุ่มอาชีพต่าง ๆ เพื่อให้ประชาชนทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า การกำหนดให้พรรคการเมืองต้องยื่นบัญชีรายชื่อบุคคลผู้สมควรเป็นนายกรัฐมนตรีจำนวนไม่เกิน ๕ คน ทำให้พรรคการเมืองต้องมีความรอบคอบในการคัดเลือกบุคคลเพื่อเสนอรายชื่อให้ประชาชนเลือก และเป็นการสร้างความเชื่อมโยงกับประชาชน เนื่องจากประชาชนสามารถทราบรายชื่อบุคคลที่พรรคการเมืองเสนอชื่อให้เป็นนายกรัฐมนตรีก่อนมีการเลือกตั้งแล้ว นอกจากนั้น วิธีการดังกล่าวถือเป็นการเลือกนายกรัฐมนตรีทางอ้อมของประชาชน ซึ่งเป็นการแก้ไขปัญหาทางการเมืองได้ดีอีกประการหนึ่ง หากเกิดสถานการณ์ทางการเมืองที่ไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้เช่นที่ผ่านมา

ประธานกรรมการกล่าวว่า ไม่ควรกล่าวว่า “การกำหนดให้พรรคการเมืองต้องยื่นบัญชีรายชื่อบุคคลผู้สมควรเป็นนายกรัฐมนตรี” เป็นการเลือกนายกรัฐมนตรีทางอ้อมของประชาชน เนื่องจากอาจเกิดการวิพากษ์วิจารณ์ของสังคมตามมาได้ แต่การกำหนดให้พรรคการเมืองต้องยื่นบัญชีรายชื่อบุคคลผู้สมควรเป็นนายกรัฐมนตรีย่อมทำให้ไม่มีบุคคลใดหรือพรรคการเมืองใดสามารถอ้างคะแนนเสียงจากการเลือกตั้งเพื่อให้ฝ่ายบริหารมีอำนาจเหนือฝ่ายนิติบัญญัติได้

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า การสรรหาบุคคลเพื่อไปสรรหาสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ๒๕๔๐ มีกระบวนการสรรหาซึ่งมีที่มาจากเลือกตั้งทางอ้อมผ่านทางรัฐสภา โดยรับสมัครจากตัวแทนของประชาชนในแต่ละจังหวัด ซึ่งสามารถนำมาปรับใช้กับการเลือกนายกรัฐมนตรีหรือการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภาได้

จากนั้น ที่ประชุมพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ... หมวดยกเลิก
อิสระ โดยเริ่มตั้งแต่มาตรา ๒๔ เป็นต้นไป สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

มาตรา ๒๔

“มาตรา ๒๔ ผู้ตรวจการแผ่นดินอาจเสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลปกครองได้เมื่อเห็นว่า
มีกรณี ดังต่อไปนี้

(๑) บทบัญญัติแห่งกฎหมายใดมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ให้เสนอเรื่องพร้อมด้วย
ความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ และให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยโดยไม่ชักช้า ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติ
ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ

(๒) กฎ คำสั่ง หรือการกระทำอื่นใดของบุคคลใดตามมาตรา ๒๓ (๑) มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบ
ด้วยรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย ให้เสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลปกครอง และให้ศาลปกครอง
พิจารณาวินิจฉัยโดยไม่ชักช้า ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดี
ศาลปกครอง”

ประเด็นการพิจารณา

ประธานกรรมการกล่าวว่า เมื่อที่ประชุมได้พิจารณาเรื่องศาลรัฐธรรมนูญแล้วเห็นว่า ช่องทาง
ในการเสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญมีความครบถ้วนสมบูรณ์ อาจไม่มีความจำเป็นต้องกำหนดร่างมาตรานี้
ไว้ จึงเสนอให้รอการพิจารณาร่างมาตรานี้ไว้

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติให้รอการพิจารณาร่างมาตรา ๒๔ ไว้

ส่วนที่ ๕ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

“ส่วนที่ ๕

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ”

ประเด็นการพิจารณา ไม่มี

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติเห็นชอบชื่อร่างส่วนที่ ๕ โดยไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๒๕

“มาตรา ๒๕ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติประกอบด้วยกรรมการ
จำนวนเก้าคนซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามคำแนะนำของวุฒิสภาจากบุคคล ดังต่อไปนี้

(๑) ผู้พิพากษาในศาลฎีกาซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลฎีกามาแล้ว
ไม่น้อยกว่าห้าปี ซึ่งได้รับคัดเลือกโดยที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา จำนวนสามคน

(๒) ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าตุลาการหัวหน้าคณะศาลปกครอง
สูงสุดมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี ซึ่งได้รับคัดเลือกจากที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด จำนวน
สองคน

(๓) ผู้ทรงคุณวุฒิสาขานิติศาสตร์ซึ่งดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์ในมหาวิทยาลัยของรัฐมาแล้ว
ไม่น้อยกว่าห้าปี จำนวนหนึ่งคน

(๔) ผู้ทรงคุณวุฒิสภาหรือรัฐประศาสนศาสตร์ซึ่งดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์ในมหาวิทยาลัยของรัฐมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี จำนวนหนึ่งคน

(๕) ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งเคยรับราชการในตำแหน่งไม่ต่ำกว่าอธิบดีหรือเทียบเท่ามาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี จำนวนสองคน

ให้คณะกรรมการสรรหาเป็นผู้สรรหากรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติตาม (๓) (๔) และ (๕)

ผู้ได้รับการสรรหาหรือคัดเลือกต้องไม่เป็นหรือเคยเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญหรือผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ

เมื่อได้รับความเห็นชอบจากวุฒิสภาแล้ว ให้ผู้ได้รับความเห็นชอบเลือกกันเองให้คนหนึ่งเป็นประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติแล้วแจ้งผลให้ประธานวุฒิสภาทราบ

ให้ประธานวุฒิสภาลงนามรับสนองพระบรมราชโองการแต่งตั้งเป็นประธานกรรมการและกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ”

ประเด็นการพิจารณา

ประธานกรรมการกล่าวว่า ความใน (๒) อาจทำให้องค์คณะในการพิจารณาคดีของศาลปกครองเกิดปัญหาได้ และเสนอให้แก้ไขความใน (๒) โดยกำหนดให้บุคคลที่ดำรงตำแหน่งตุลาการในศาลปกครองสูงสุดมาแล้วไม่น้อยกว่าสิบปี สามารถดำรงตำแหน่งเป็นกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติได้

ที่ประชุมแสดงความเห็น ดังนี้

- ตำแหน่งตุลาการในศาลปกครองสูงสุดและตำแหน่งตุลาการหัวหน้าคณะในศาลปกครองสูงสุดเป็นตำแหน่งเทียบเท่ากับอธิบดีผู้พิพากษาในศาลชั้นต้น โดยบุคคลที่ดำรงตำแหน่งตุลาการในศาลปกครองสูงสุดจะดำรงตำแหน่งเป็นเวลานานน้อยกว่าสิบปีเนื่องจากจะต้องปรับเปลี่ยนตำแหน่งและมีบางส่วนที่เกษียณอายุราชการแล้ว

- ตุลาการในศาลปกครองส่วนหนึ่งมีที่มาจากผู้พิพากษาศาลฎีกาซึ่งจะมีความซ้ำซ้อนกับความใน (๑) อีกทั้งควรกำหนดให้บุคคลที่มีความเชี่ยวชาญในด้านอื่น เช่น บัญชี หรือการเงิน เป็นกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติได้ด้วย

- กรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติควรปฏิบัติหน้าที่ที่มีความคล่องตัวเหมือนกับตำรวจ แต่ความในร่างมาตรานี้มุ่งเน้นให้กรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติมีคุณสมบัติเหมือนกับตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

- ควรกำหนดให้บุคคลที่มีความเชี่ยวชาญด้านบัญชีสามารถเป็นกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติได้ เพื่อให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติตรวจสอบการทุจริตเกี่ยวกับการเงินการคลังได้

- เสนอให้พิจารณาเรื่องคุณสมบัติของกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติที่ได้กำหนดไว้ตามรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐

ประธานกรรมการกล่าวว่า เคยเกิดปัญหาการตีความว่า “ดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์ในมหาวิทยาลัยของรัฐ” หมายความว่าดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์พิเศษด้วยหรือไม่ นอกจากนี้ ควรกำหนดให้กรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติต้องมีความกล้าหาญในการปฏิบัติหน้าที่ด้วย และเสนอให้แก้ไขความในร่างมาตรา ๒๕ เป็นดังนี้

“... (๑) เป็นหรือเคยเป็นผู้พิพากษาในศาลฎีกาซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลฎีกาหรือตุลาการศาลฎีกามาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี ซึ่งได้รับแต่งตั้งโดยที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลฎีกา สิบสามสวทน

(๒) เป็นหรือเคยเป็นตุลาการในศาลปกครองสูงสุดซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าตุลาการหัวหน้าคณะอธิบดีศาลปกครองสูงสุดขึ้นต้นมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี ซึ่งได้รับแต่งตั้งโดยที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด สิบสามสวทน

(๓) เป็นหรือเคยเป็นผู้ทรงคุณวุฒิสาขานิติศาสตร์ซึ่งดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์ในมหาวิทยาลัยของรัฐมาแล้วสาขานิติศาสตร์หรือรัฐศาสตร์ หรือรัฐประศาสนศาสตร์ เป็นเวลาไม่น้อยกว่าห้าปี สิบสามสวทน

(๔) เป็นหรือเคยเป็นผู้ทรงคุณวุฒิสาขารัฐศาสตร์หรือรัฐประศาสนศาสตร์ซึ่งดำรงตำแหน่งศาสตราจารย์ในมหาวิทยาลัยของรัฐมาแล้วสาขานิติศาสตร์หรือรัฐศาสตร์ หรือรัฐประศาสนศาสตร์ เป็นเวลาไม่น้อยกว่าห้าปี สิบสามสวทน

(๕) ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งเคยรับราชการในตำแหน่งไม่ต่ำกว่าอธิบดีหรือเทียบเท่ามาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี สิบสามสวทน...”

ที่ประชุมแสดงความเห็น ดังนี้

- ตำแหน่งศาสตราจารย์จะต้องประกอบอาชีพเป็นอาจารย์ประจำของมหาวิทยาลัย เมื่อพ้นจากราชการหรือพ้นจากตำแหน่งแล้วสามารถใช้ชื่อตำแหน่งศาสตราจารย์ต่อไปได้

- การกำหนดให้กรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติมีที่มาจากนักวิชาการอาจเกิดปัญหาได้ เนื่องจากนักวิชาการจะไม่มีอำนาจในการตรวจสอบการทุจริต นอกจากนี้ ควรกำหนดให้ผู้ตรวจการแผ่นดิน และคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเป็นหน่วยงานของรัฐสภามากกว่าที่จะกำหนดไว้ในร่างรัฐธรรมนูญ

- หากกำหนดให้กรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติต้องมีความกล้าหาญในการปฏิบัติหน้าที่แล้ว ควรมีกลไกในการคุ้มครองการปฏิบัติหน้าที่ของกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติด้วย ซึ่งที่ผ่านมาเคยเกิดกรณีที่กรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติถูกคุกคามด้วยการกระทำที่ไม่เหมาะสม

- คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติได้มีการจัดตั้งกองทุนเพื่อช่วยเหลือด้านคดีความที่เกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ของกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ซึ่งแตกต่างจากตุลาการศาลรัฐธรรมนูญที่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดีที่เกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ด้วยทุนทรัพย์ของตนเอง

- วิธีการทุจริตในปัจจุบันมีความซับซ้อนซึ่งรัฐธรรมนูญที่ผ่านมาจะกำหนดให้อธิบดีข้าราชการหรือตุลาการมาเป็นกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเท่านั้น โดยไม่เปิดโอกาสให้ภาคเอกชนหรือภาคส่วนอื่นเข้ามาเป็นกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติได้ จึงควรกำหนดให้กรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติมีที่มาจากภาคเอกชนด้วยเพื่อให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติมีความทันสมัยและมีมุมมองที่หลากหลายในการตรวจสอบทุจริต

- ผู้ที่มีประสบการณ์ในการบริหารงานของภาคเอกชนจะสามารถตรวจสอบการดำเนินงานของรัฐได้ และจะทำให้การตรวจสอบการทุจริตมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ส่วนการกำหนดให้กรรมการป้องกันและ

ปราบปรามการทุจริตแห่งชาติต้องมีความกล้าหาญในการปฏิบัติหน้าที่นั้น สามารถใช้คำว่า “ความเสียสละ” หรือ “ความเป็นแบบอย่างที่ดีของสังคม” หรือ “มีความรับผิดชอบต่อตำแหน่งหน้าที่” หรือ “ความซื่อสัตย์สุจริต” ได้

- ผู้ที่มาจากภาคเอกชนอาจจะไม่มีความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบบริหารของราชการที่มีความลึกซึ้งซับซ้อน และต้องใช้ระยะเวลาในการศึกษาระเบียบบริหารของราชการ แต่อาจจะกำหนดให้กรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติบางส่วนมีที่มาจากภาคเอกชนได้ อย่างไรก็ตาม กรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติส่วนใหญ่ควรมาจากภาคราชการ นอกจากนี้ ควรศึกษาข้อมูลทางสถิติว่า คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติได้รับการร้องเรียนให้ตรวจสอบการทุจริตในเรื่องใดเป็นจำนวนมาก เพื่อนำมาประกอบการพิจารณาเกี่ยวกับคุณสมบัติของกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

- เสนอให้ใช้คำว่า “มีความกล้าหาญเชิงจริยธรรม”

- ความกล้าหาญในการปฏิบัติหน้าที่ของกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาตินั้น สามารถพิจารณาจากถ้อยคำในรัฐธรรมนูญของประเทศที่มีปัญหาการทุจริตเกิดขึ้นเป็นจำนวนมากได้ เช่น ประเทศตูนีเซีย หรือประเทศอูกันด้า

- ประเทศตูนีเซีย และประเทศอูกันด้ามีบริบททางสังคมและเศรษฐกิจที่แตกต่างจากประเทศไทย ประธานกรรมการเสนอให้เพิ่มความเข้ม (๕/๑) และ (๖) และแก้ไขเพิ่มเติมความในวรรคสองเป็นดังนี้

“...(๕/๑) เคยเป็นผู้ดำรงตำแหน่งหลายอย่างตาม (๑) – (๕) รวมกันเป็นเวลาไม่น้อยกว่าสิบปี

(๖) ผู้มีความรู้ความชำนาญและประสบการณ์ทางด้านการบริหารการเงิน การคลัง การบริหารกิจการวิสาหกิจ ในระดับผู้บริหารสูงสุดของบริษัทมหาชนจำกัดมาแล้วไม่น้อยกว่าสิบปี

ให้คณะกรรมการสรรหาเป็นผู้สรรหากรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติตาม **(๓) (๕) และ (๕) วรรคหนึ่ง** โดยในการสรรหาให้คณะกรรมการสรรหาปรึกษาหารือเพื่อคัดสรรให้ได้บุคคลที่มีความรับผิดชอบสูงและมีความกล้าหาญในการปฏิบัติหน้าที่ และมีคุณลักษณะที่เป็นแบบอย่างที่ดีของสังคม”

ที่ประชุมแสดงความเห็น ดังนี้

- ผู้บริหารสูงสุดของบริษัทมหาชนจำกัดมาแล้วไม่น้อยกว่าสิบปีมีจำนวนน้อย จึงเสนอให้แก้ไขความใน (๖) เป็น “ผู้บริหารของบริษัทมหาชนจำกัด”

- ผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย หรือเลขาธิการคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ จะเป็นผู้มีคุณสมบัติตามร่างมาตรานี้หรือไม่

- ความใน (๕) หมายความว่ารวมถึงบุคคลที่เคยดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าอธิบดีหรือเทียบเท่ามาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปีและเกษียณอายุไม่น้อยกว่าห้าปีด้วยหรือไม่ หรือต้องเป็นบุคคลที่ดำรงตำแหน่งดังกล่าวมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี เนื่องจากบุคคลที่ดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าอธิบดีหรือเทียบเท่ามาแล้วเป็นเวลาห้าปีมีจำนวนน้อย

- การกำหนดคำว่า “ตำแหน่งไม่ต่ำกว่าอธิบดีหรือเทียบเท่า” จะทำให้เกิดปัญหาในการตีความเรื่องคุณสมบัติของ (๕) ได้ นอกจากนี้ ควรกำหนดสัดส่วนจำนวนของกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติในแต่ละอนุมาตราไว้อย่างชัดเจนด้วย

ประธานกรรมการกล่าวว่า หากบุคคลใดที่เคยดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าอธิบดีหรือเทียบเท่าดำรงตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาน้อยกว่าห้าปี บุคคลนั้นจะต้องดำรงตำแหน่งตาม (๕/๑) เป็นเวลาไม่น้อยกว่าสิบปี ส่วนความใน (๕) จะทำให้บุคคลที่เคยดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าอธิบดีหรือเทียบเท่า เช่น รองเลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ หรือรองเลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สามารถดำรงตำแหน่งกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติได้ นอกจากนี้ รัฐธรรมนูญที่ผ่านมาไม่ได้กำหนดสัดส่วนของกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติที่มาจากหน่วยงานต่างๆ ไว้

ที่ประชุมแสดงความเห็น ดังนี้

- ควรกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการสรรหากรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติไว้อย่างชัดเจนด้วย

- ผู้บริหารรัฐวิสาหกิจบางแห่งที่เป็นบริษัทมหาชนจำกัดจะเป็นผู้มีคุณสมบัติตาม (๕) หรือ (๖) หรือไม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า หากดำรงตำแหน่งเป็นรองกรรมการผู้จัดการใหญ่ของหน่วยงานรัฐวิสาหกิจมาเป็นเวลา ๑๐ ปี จะเป็นผู้มีคุณสมบัติตามมาตรา ๒๕ (๖)

- มีกรรมการเสนอให้นำนุมตรา (๕/๑) มาแก้ไขเพิ่มเป็นอนุมาตรา (๗) โดยแก้ไขเพิ่มเติมความเป็น “เคยเป็นผู้ดำรงตำแหน่งหลายอย่างตาม (๑) - (๖) รวมกันเป็นเวลาไม่น้อยกว่าสิบปี”

- กรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติควรเป็นผู้ที่มีความซื่อสัตย์สุจริตและมีความกล้าหาญ จึงเสนอให้กระบวนการสรรหาควรกำหนดคุณสมบัติของผู้สมัครเป็นกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติไว้กว้าง ๆ เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ที่มีความซื่อสัตย์สุจริตและมีความกล้าหาญเข้ามาสมัคร ซึ่งจะทำให้มีตัวเลือกที่หลากหลายกว่า

- คุณสมบัติของกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาตินอกจากจะต้องเป็นผู้ที่มีความซื่อสัตย์สุจริตและมีความกล้าหาญ ยังต้องมีประสบการณ์และความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านด้วย จึงต้องกำหนดคุณสมบัติให้เฉพาะเจาะจง นอกจากนี้ การกำหนดคุณสมบัติกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติไว้สูงมาก เช่น ต้องเป็นผู้บริหารระดับสูงขององค์กร แต่งานของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตมีความรับผิดชอบสูง มีความเสี่ยง และผลตอบแทนค่อนข้างต่ำ กลุ่มคนเหล่านี้อาจจะไม่มาสมัครรับการสรรหาเป็นกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

ประธานกรรมการกล่าวว่า สิ่งหนึ่งที่สังคมไทยยังไม่กล้าทำ คือ การให้คณะกรรมการสรรหาวิพากษ์วิจารณ์ว่า ผู้สมัครแต่ละคนมีข้อไม่ดีอย่างไร เนื่องจากวัฒนธรรมไทยยังไม่ยอมรับวิธีนี้

- มีกรรมการเสนอให้เปิดเผยประวัติผู้สมัครเป็นกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติต่อสาธารณชนในขั้นตอนกระบวนการสรรหา เพราะหากประวัติของผู้สมัครดีมาก แต่ไม่ได้รับเลือกคณะกรรมการสรรหา ก็จะถูกวิพากษ์วิจารณ์เสียเอง

ประธานกรรมการกล่าวว่า หากใช้วิธีเปิดเผยประวัติผู้สมัครเป็นกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติต่อสาธารณชนในขั้นตอนกระบวนการสรรหา ผู้สมัครหลายคนอาจจะไม่ได้รับเลือกและกลายเป็นการประจานผู้สมัครนั้น และอาจทำให้ไม่มีผู้ใดกล้ามาสมัครเป็นกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

- มีกรรมการเสนอให้มีการแสดงวิสัยทัศน์ของผู้สมัครในกระบวนการสรรหากรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

- ผู้ที่มีความจำดีและพูดเก่งจะได้เปรียบในการแสดงวิสัยทัศน์ วิธีนี้จึงไม่เกิดประโยชน์ ดังนั้น ควรใช้วิธีเปิดเผยประวัติผู้สมัครเป็นกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติต่อสาธารณชนในขั้นตอนกระบวนการสรรหา ซึ่งจะเป็นการกดดันคณะกรรมการสรรหาให้คัดเลือกผู้มีความซื่อสัตย์สุจริต และมีความกล้าหาญมาเป็นกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

ประธานกรรมการขอให้ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญนำร่างมาตรา ๒๕ ไปปรับปรุงแก้ไข โดยเสนอให้เพิ่มความต่อท้ายความในวรรคสองของร่างมาตรา ๒๕ ว่า “ในการสรรหาให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนด” โดยให้คำนึงถึงอายุของกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติด้วย

มติที่ประชุม

คณะกรรมการมีมติให้รอการพิจารณาร่างมาตรา ๒๕

ระเบียบวาระที่ ๔ เรื่องอื่น ๆ

ที่ประชุมมีมติให้นัดประชุมคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญครั้งต่อไปในวันอังคาร ที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๘ เวลา ๑๑.๓๐ นาฬิกา ณ ห้องประชุมงบประมาณ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๓

เมื่อประชุมเป็นเวลาพอสมควรแล้ว ประธานกรรมการได้กล่าวขอบคุณผู้เข้าร่วมประชุมและกล่าวปิดการประชุม

เลิกประชุมเวลา ๑๗.๓๐ นาฬิกา

นายรัฐภูมิ คำศรี
 นิติกรชำนาญการพิเศษ
 นายนฤพนธ์ ฐลีจันทร์
 นิติกรปฏิบัติการ
 นายสกนธ์ พรหมบุญตา
 นิติกรชำนาญการ
 นางสาววรินทร์พร ปณิธานธรรม
 วิทยากรชำนาญการ
 ผู้จัดบันทึกการประชุม

นางสาวจินดารักษ์ แสงกาญจนวนิช
 ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานบริการเอกสารอ้างอิง
 สำนักγραμμαธิการ ๒
 ผู้ตรวจทาน

เอกพล ยุทธนากรชัย/พิมพ์